

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

ในบทนี้ได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล โดยกล่าวถึงประชากรในโครงการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูล และวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในโครงการวิจัยนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษานักวิชาการ และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ผู้บริหารการศึกษาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) ผู้บริหารฝ่ายปกครอง (2) ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง (3) ผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียน

นักวิชาการ ได้แก่ ครู ศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด และศึกษานิเทศก์ของเทศบาล

ประชาชน ได้แก่ผู้ปกครองนักเรียน

การเลือกจังหวัด เทศบาล และโรงเรียน ตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่ม ตัวอย่างปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้แล้วว่า ภาคกลางหมายถึง จังหวัด คือ กาญจนบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยนาท ตราด นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ระยอง ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง ใช้วิธี Simple Random Sampling สุ่มเลือก 20 % ได้จังหวัดชลบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี

2. ตำรวจรายชื่อโรงเรียนเทศบาลทั้งหมดในจังหวัดตัวอย่างทั้ง 5 จังหวัดโดยดูรายชื่อโรงเรียนจากทำเนียบโรงเรียน พ.ศ. 2515 ของกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เลือกโรงเรียน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบ Simple Random Sampling 50 % ของโรงเรียน
ในจังหวัดตัวอย่างได้ 26 โรงเรียนดังนี้

1. จังหวัดชลบุรี 7 โรงเรียน

1.1 เทศบาลเมืองชลบุรี 3 โรงเรียน

- (1) โรงเรียนวัดโพธิ์ เปิดสอน ป. 1 - ป. 7
นักเรียน 506 คน ครู 12 คน ห้องเรียน 12 ห้อง
- (2) โรงเรียนวัดกำแพง เปิดสอน ป. 1 - ป. 7
นักเรียน 647 คน ครู 20 คน ห้องเรียน 16 ห้อง
- (3) โรงเรียนวัดเนินสุทธาวาส เปิดสอน ป. 1 - ป. 7
นักเรียน 572 คน ครู 17 คน ห้องเรียน 14 ห้อง

1.2 เทศบาลเมืองพนัสนิคม 2 โรงเรียน

- (1) โรงเรียนวัดพลับศรีวานานุสรณ์ เปิดสอน ป. 1 - ป. 7
นักเรียน 273 คน ครู 9 คน ห้องเรียน 8 ห้อง
- (2) โรงเรียนกิตติธรรมอนุเคราะห์ เปิดสอน ป. 5 - ป. 7
นักเรียน 241 คน ครู 10 คน ห้องเรียน 8 ห้อง

1.3 เทศบาลตำบลศรีราชา 2 โรงเรียน

- (1) โรงเรียนศรีราชา (ศรีราชาชนประสิทธิ์) เปิดสอน ป. 1 - ป. 7
นักเรียน 861 คน ครู 27 คน ห้องเรียน 22 ห้อง
- (2) โรงเรียนวัดราชนิคมธรรม เปิดสอน ป. 1 - ป. 7
นักเรียน 512 คน ครู 14 คน ห้องเรียน 14 ห้อง

2. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 5 โรงเรียน

2.1 เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ 3 โรงเรียน

- (1) โรงเรียนวัดธรรมิการาม เปิดสอน ป. 1 - ป. 7
นักเรียน 516 คน ครู 21 คน ห้องเรียน 12 ห้อง
- (2) โรงเรียนบ้านหนองบัว เปิดสอน ป. 1 - ป. 4
นักเรียน 192 คน ครู 8 คน ห้องเรียน 7 ห้อง

2.2 เทศบาลตำบลหัวหิน 3 โรงเรียน

- (1) โรงเรียนบ้านเขาเต่า เปิดสอน ป. 1 - ป. 4
 นักเรียน 152 คน ครู 4 คน ห้องเรียน 4 ห้อง
- (2) โรงเรียนวัดหนองแก เปิดสอน ป. 1 - ป. 4
 นักเรียน 179 คน ครู 6 คน ห้องเรียน 6 ห้อง
- (3) โรงเรียนบ้านตะเกียน เปิดสอน ป. 1 - ป. 4
 นักเรียน 177 คน ครู 5 คน ห้องเรียน 5 ห้อง

3. จังหวัดปราจีนบุรี 5 โรงเรียน

3.1 เทศบาลเมืองปราจีนบุรี 3 โรงเรียน

- (1) โรงเรียนปราจีนราษฎร์รังสฤษดิ์ เปิดสอน ป. 1 - ป. 7
 นักเรียน 593 คน ครู 20 คน ห้องเรียน 17 ห้อง
- (2) โรงเรียนอุดมวิทย์สมใจ เปิดสอน ป. 1 - ป. 7
 นักเรียน 526 คน ครู 17 คน ห้องเรียน 15 ห้อง
- (3) โรงเรียนบดินเดชาประสิทธิ์ เปิดสอน ป. 1 - ป. 4
 นักเรียน 263 คน ครู 8 คน ห้องเรียน 7 ห้อง

3.2 เทศบาลตำบลสรรพยา 2 โรงเรียน

- (1) โรงเรียนวัดชนะชัยศรี เปิดสอน ป. 1 - ป. 7
 นักเรียน 499 คน ครู 14 คน ห้องเรียน 12 ห้อง
- (2) โรงเรียนบ้านกิโลสอง เปิดสอน ป. 1 - ป. 4
 นักเรียน 239 คน ครู 7 คน ห้องเรียน 7 ห้อง

4. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 5 โรงเรียน

4.1 เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา 3 โรงเรียน

- (1) โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาปูน เปิดสอน ป. 1 - ป. 6
 นักเรียน 212 คน ครู 7 คน ห้องเรียน 6 ห้อง

(2) โรงเรียนเทศบาลป้อมเพชร เปิดสอน ป. 1 - ป. 7

นักเรียน 594 คน ครู 17 คน ห้องเรียน 17 ห้อง

(3) โรงเรียนเทศบาลวัดแม่ทางป้อม เปิดสอน ป. 1 - ป. 7

นักเรียน 500 คน ครู 15 คน ห้องเรียน 15 ห้อง

4.2 เทศบาลตำบลท่าเรือ 2 โรงเรียน

(1) โรงเรียนวัดกลาง เปิดสอน ป. 1 - ป. 4

นักเรียน 356 คน ครู 11 คน ห้องเรียน 10 ห้อง

(2) โรงเรียนวัดแค เปิดสอน ป. 1 - ป. 4

นักเรียน 122 คน ครู 4 คน ห้องเรียน 4 ห้อง

5. จังหวัดสระบุรี 4 โรงเรียน

5.1 เทศบาลเมืองสระบุรี 2 โรงเรียน

(1) โรงเรียนวัดทองพูนทอง เปิดสอน ป. 1 - ป. 7

นักเรียน 539 คน ครู 15 คน ห้องเรียน 15 ห้อง

(2) โรงเรียนศรีบุรีรัตนา เปิดสอน ป. 1 - ป. 7

นักเรียน 1060 คน ครู 31 คน ห้องเรียน 27 ห้อง

5.2 เทศบาลตำบลหนองแค 2 โรงเรียน

(1) โรงเรียนวัดเสนาอุดมิต เปิดสอน ป. 1 - ป. 4

นักเรียน 238 คน ครู 8 คน ห้องเรียน 8

(2) โรงเรียนหนองแคอนุสรณ์ เปิดสอน ป. 1 - ป. 7

นักเรียน 523 คน ครู 16 คน ห้องเรียน 15 ห้อง

ตารางที่ 2 แสดงระดับชั้นของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษาปีที่ 1 - 4	9	34.61
ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6	1	3.38
ประถมศึกษาปีที่ 1 - 7	15	57.69
ประถมศึกษาปีที่ 5 - 7	1	3.85
รวม	26	100.00

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดสอนระดับ ป. 1 - ป. 7 คือร้อยละ 57.69 รองลงมาเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับ ป. 1 - ป. 4 ร้อยละ 34.61

ตารางที่ 3 แสดงขนาดของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนขนาดเล็ก (ต่ำกว่า 10 ห้องเรียน)	11	42.31
โรงเรียนขนาดกลาง (10 - 20 ห้องเรียน)	13	50.00
โรงเรียนขนาดใหญ่ (เกิน 20 ห้องเรียนแต่ไม่เกิน 30 ห้องเรียน)	2	7.69
รวม	26	100.00

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ถึงร้อยละ 50.00 รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก คือร้อยละ 42.31 มีโรงเรียนขนาดใหญ่เพียงร้อยละ 7.69

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. เอกสาร ทะเบียน ประวัติ หนังสือ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. แผนที่ได้จากการศึกษาภาคสนาม (field study) เทคนิคในการสังเกต และสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

3. แบบสำรวจ (Questionnaire) ประกอบด้วย แบบสำรวจ 3 ฉบับ เป็นแบบวัดพฤติกรรม เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษา 5 ประเภท คือ งานความสัมพันธ์กับชุมชน งานบริหารด้านวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานธุรการ และการเงิน

การสร้างแบบสำรวจ มีหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การควบคุมแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนักวิชาการจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

แบบสำรวจแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบสำรวจที่ 1 สำหรับผู้บริหารการศึกษา
2. แบบสำรวจที่ 2 สำหรับนักวิชาการ
3. แบบสำรวจที่ 3 สำหรับประชาชน

แบบสำรวจทั้ง 3 แบบ แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพ (Status) ของผู้ตอบแบบสำรวจ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิ ตำแหน่ง ประสบการณ์ อาชีพ สถานะทางเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาที่โรงเรียนในควมรับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับ

ผู้ตอบแบบสำรวจ ปฏิบัติ

<u>แบบสำรวจที่ 1</u> สำหรับผู้บริหารการศึกษา	ถามทั้งสิ้น 60 ข้อ	คือ
งานความสัมพันธ์กับชุมชน	10	ข้อ
งานบริหารด้านวิชาการ	15	ข้อ
งานบริหารงานบุคคล	15	ข้อ

	งานบริหารกิจการนักเรียน	10	ขอ	
	งานธุรการและการเงิน	10	ขอ	
<u>แบบสำรวจที่ 2</u>	สำหรับนักวิชาการ' ตามทั้งสิ้น	60	ขอ	คือ
	งานความสัมพันธ์กับชุมชน	10	ขอ	
	งานบริหารค่านวิชาการศึกษา	20	ขอ	
	งานบริหารงานบุคคล	5	ขอ	
	งานบริหารกิจการนักเรียน	20	ขอ	
	งานธุรการและการเงิน	5	ขอ	
<u>แบบสำรวจที่ 3</u>	สำหรับประชาชน ตามทั้งสิ้น	50	ขอ	คือ
	งานความสัมพันธ์กับชุมชน	15	ขอ	
	งานบริหารค่านวิชาการศึกษา	10	ขอ	
	งานบริหารงานบุคคล	5	ขอ	
	งานบริหารกิจการนักเรียน	10	ขอ	
	งานธุรการและการเงิน	10	ขอ	

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและน้ำหนักความสำคัญของงานแต่ละประเภท (ตาม จำนวนข้อของแบบสอบถาม)

กลุ่มตัวอย่าง	งานความสัมพันธ์กับชุมชน	งานบริหารค่านวิชาการศึกษา	งานบริหารงานบุคคล	งานบริหารกิจการนักเรียน	งานธุรการและการเงิน	รวม
ผู้บริหาร	10	15	15	10	10	60
นักวิชาการ	10	20	5	20	5	60
ประชาชน	15	10	5	10	10	50
รวม	35	45	25	40	25	170

เมื่อสร้างแบบสำรวจเสร็จแล้วให้นำไปทดสอบกับครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนเทศบาลและโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ไม่เป็นโรงเรียนตัวอย่าง 4 โรงเรียน นำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วจึงใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แบบสำรวจ

(1) ใช้จำนวนความถี่ของผู้ตอบแบบสำรวจ เป็นน้ำหนักแสดงค่าของพฤติกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติงานบริหารการศึกษา จำนวนความถี่ของผู้ตอบสูงที่ นำค้ำชั้นของพฤติกรรมสูง แสดงว่าโรงเรียนปฏิบัติงานตามพฤติกรรมข้อนั้นสูง จำนวนความถี่ของผู้ตอบสูงที่นำค้ำชั้นของพฤติกรรมต่ำ แสดงว่าโรงเรียนปฏิบัติงานตามพฤติกรรมข้อนั้นต่ำ

(2) สำหรับแบบสำรวจที่มีข้อคำถามเป็นปฏิเสธ จะตรงกันข้าม จำนวนความถี่ของผู้ตอบสูงที่นำค้ำชั้นของพฤติกรรมสูง แสดงว่าโรงเรียนปฏิบัติงานตามพฤติกรรมข้อนั้นต่ำ เวลาวิเคราะห์ข้อมูลจะนำค้ำค้ำชั้นของพฤติกรรมมาเรียงเสียใหม่ จึงจะนำความถี่มารวมกับข้ออื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์งานบริหารการศึกษา

คำถามข้อที่เป็นปฏิเสธ

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร

ข้อที่	พฤติกรรม	ล่ำค้ำชั้นพฤติกรรม	เรียงใหม่
21	โรงเรียนซึ่งอยู่ในความดูแลของท่านประสบปัญหาครูต้องลอนไม่ตรงตามความถนัดจำนวนมากน้อยเพียงใด	มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด	ไม่มีปัญหาเลย น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด

ข้อที่	พฤติกรรม	ลำดับชั้น พฤติกรรม	เรียงใหม่
41	ในการสำรวจเด็กเข้าเรียน มีเด็กที่อายุในเกณฑ์บังคับ ตกสำรวจอย่างน้อยเพียงใด	มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ไม่มีเด็กตก สำรวจ	ไม่มีเด็กตก สำรวจ น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด
42	ท่านต้องแก้ไขปัญหาเด็กในเกณฑ์บังคับเข้าเรียนแต่ ขาดเรียนเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ บ่อยเพียงใด	น้อยที่สุด น้อย น้อย น้อยที่สุด ไม่มีปัญหา	ไม่มีปัญหา น้อยที่สุด น้อย น้อย น้อยที่สุด
51	กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการที่โรงเรียน ถือปฏิบัติอยู่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียน เพียงใด	มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ไม่แน่ใจ	น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด ไม่แน่ใจ
53	ระเบียบเกี่ยวกับการแคว้นเดือนปีเกิดของโรงเรียนที่ โรงเรียนใช้อยู่ปัจจุบันทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติ มากนักน้อยเพียงใด	มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ไม่มีปัญหา	ไม่มีปัญหา น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด

ฉบับที่ 2 สำหรับนักวิชาการ

ข้อที่	พฤติกรรม	ลำดับชั้น พฤติกรรม	เรียงใหม่
25	โรงเรียนที่ท่านสอนหรือ เกี่ยวข้อง รับผิดชอบหลักสูตร สอนไม่ตรงตามความถนัดจำนวนมากน้อยเพียงใด	มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ไม่มีปัญหานี้เลย	ไม่มีปัญหานี้เลย น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด
36	จำนวนนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์บังคับเข้าเรียนแต่ไม่มา เข้าโรงเรียนมีมากน้อยเพียงใด	มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ไม่มี	ไม่มี น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด
37	ในการสำรวจเด็กเข้าเรียนมีเด็กที่อยู่ในเกณฑ์ บังคับตักสำรวจมากน้อยเพียงใด	มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ไม่มีเด็กตัก สำรวจ	ไม่มีเด็กตัก สำรวจ น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด
40	ในโรงเรียนที่ท่านสอนหรือ เกี่ยวข้อง ครูใหญ่ต้องแก้ ปัญหาเด็กในเกณฑ์บังคับเข้าเรียนแต่ขาดเรียนเนื่อง จากสาเหตุต่าง ๆ น้อยเพียงใด	น้อยที่สุด น้อย น้อย น้อยที่สุด ไม่มีปัญหา	ไม่มีปัญหา น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด

ข้อที่	พฤติกรรม	ลำดับชั้น พฤติกรรม	เรียงใหม่
43	ในโรงเรียนที่ท่านสอนหรือเกี่ยวข้องกับนักเรียนทำผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนมากน้อยเพียงใด	มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ไม่มี	ไม่มี น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด
46	ในโรงเรียนที่ท่านสอนหรือเกี่ยวข้องกับลงโทษนักเรียนโดยการเขียนตีหรือไม	บ่อยที่สุด บ่อย น้อย น้อยที่สุด ไม่มีการเขียนตี	ไม่มีการเขียนตี น้อยที่สุด น้อย บ่อย บ่อยที่สุด

ฉบับที่ 3 สำหรับประชาชน

ข้อที่	พฤติกรรม	ลำดับชั้น พฤติกรรม	เรียงใหม่
38	โรงเรียนเคยลงโทษโดยการเขียนตีเด็กของท่านบ่อยเพียงใด	บ่อยที่สุด บ่อย น้อย น้อยที่สุด ไม่มีการเขียนตี	ไม่มีการเขียนตี น้อยที่สุด น้อย บ่อย บ่อยที่สุด

ข้อที่	พฤติกรรม	ลำดับชั้น พฤติกรรม	เรียงใหม่
41	การปฏิบัติความระเอียดเกี่ยวกับการแก่นวัน เดือน ปีเกิด ของนักเรียนทำให้เกิดปัญหาต่อท่านมากน้อยเพียงใด	มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ไม่มีปัญหา	ไม่มีปัญหา น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด

(3) การจัดอันดับงานที่โรงเรียนปฏิบัติ ตามความเห็นของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน ทั้งแยกกลุ่ม และไม่แยกกลุ่ม ใช้จำนวนร้อยละของผู้ตอบพฤติกรรมลำดับชั้นสูงสุด (น้อยที่สุดมากที่สุด ฯ) เป็นเครื่องตัดสิน งานบริหารการศึกษาประเภทใด มีค่าร้อยละดังกล่าวสูงสุด ถือว่าโรงเรียนปฏิบัติงานประเภทนั้นเป็นอันดับ 1 งานประเภทใดมีค่าร้อยละดังกล่าวต่ำกว่าลดหลั่นลงมา ก็ถือว่าโรงเรียนปฏิบัติงานนั้นเป็นอันดับรองลดหลั่นกันลงมา และไม่นำจำนวนผู้ไม่ตอบมาใช้ในการวิเคราะห์เรื่องนี้

การ เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มงานสนามเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2518 โดยเริ่มที่จังหวัดชลบุรี เข้าพบผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรายงานตัว ต่อจากนั้น เข้าพบศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด เพื่อมอบและอธิบายเกี่ยวกับการออกแบบสำรวจ ต่อจากนั้นจึง เข้าพบนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล หัวหน้าแผนกหรือหัวหน้าหมวดการศึกษาเทศบาล เพื่อแนะนำตัวและขออนุญาตสำรวจโรงเรียนและให้ทั้ง 3 ท่านช่วยออกแบบสำรวจ แล้วจึงเดินทางไปโรงเรียน ขอพบครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ขอความร่วมมือในการออกแบบสำรวจ สัมภาษณ์ครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่และดูโรงเรียนโดยใช้เวลาประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง และขอคืนแบบสำรวจคืนหลังจากวันมอบให้ 1 สัปดาห์ ตัวอย่างเกี่ยวกับทุกแห่ง ได้ข้อมูลคืนจากทุกหน่วยงาน และโรงเรียนเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 เพราะบางแห่งต้องไปติดต่อขอรับแบบสำรวจคืนถึง

ปรากฏรายละเอียดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสำรวจดังนี้

(1) ผู้บริหารการศึกษา ประกอบด้วย ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล หัวหน้าแผนกหรือหัวหน้าหมวดการศึกษา ของจังหวัด อำเภอ และเทศบาล ตัวอย่าง รวม 49 คน ครูใหญ่โรงเรียนตัวอย่าง 26 คน ผู้ช่วยครูใหญ่ของโรงเรียนตัวอย่าง 15 คน รวมผู้บริหารการศึกษาทุกประเภท 90 คน

(2) กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย ครูทุกคนในโรงเรียนตัวอย่าง (เว้นครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่) จำนวน 307 คน ศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัดที่ประจำทำงานอยู่ทุกคน จำนวน 50 คน ศึกษานิเทศก์เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาอีก 1 คน รวมนักวิชาการทั้งหมด 358 คน

(3) กลุ่มประชาชน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และที่มีบางโรงเรียนก็ไม่เคยมาเกี่ยวข้องกับโรงเรียน และคิดต่อได้ยาก จึงเลือกผู้ปกครองนักเรียนปัจจุบันของโรงเรียน โรงเรียนละ 10 คน เป็นตัวแทนกลุ่มประชาชน รวมทั้งสิ้น 260 คน

จำนวนแบบสำรวจที่ได้รับคืน รายละเอียดดังตารางที่ 5 - 7 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนแบบสำรวจที่ได้รับคืน

ประเภท	จำนวนที่ส่งแบบสำรวจ	จำนวนแบบสำรวจที่ได้รับคืน	ร้อยละ
กลุ่มผู้บริหาร แยก 3 ประเภท	90	89	99.99
ผู้บริหารฝ่ายปกครอง	22	22	100.00
ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง	27	26	96.30
ผู้บริหารที่ประจำอยู่ในโรงเรียน	41	41	100.00
กลุ่มนักวิชาการ แยก 3 ประเภท	358	308	86.03
ครูในโรงเรียน	307	266	87.78
ศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษา	50	41	82.00

ประเภท	จำนวนที่ส่งแบบสำรวจ	จำนวนแบบสำรวจที่ได้รับคืน	ร้อยละ
ศึกษานานเทกทีเทศบาล	1	1	100.00
กลุ่มประชาชน	260	247	93.86
รวม	708	644	90.96

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่าจำนวนแบบสำรวจที่ได้รับคืนเป็นที่น่าพอใจมาก เพราะเมื่อคิดโดยเฉลี่ยทุกกลุ่มได้คืนสูงถึงร้อยละ 90.96 และกลุ่มที่ได้คืนน้อยที่สุดคือกลุ่มศึกษานานเทกทีฝ่ายสามัญศึกษาก็ได้คืนถึงร้อยละ 82.00

การเสนอข้อมูล

ในการเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอแยกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของโรงเรียนและโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ เสนอในรูปคำบรรยายสรุปข้อเท็จจริงและแผนภูมิแสดงการแบ่งสายงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนอย่างกว้างๆ

ตอนที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจซึ่งมี 3 ประเภท คือ ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และประชาชน ซึ่งจะเสนอข้อมูลดังนี้

(1) เสนอโดยส่วนรวมแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารการศึกษาและนักวิชาการแสดงเพศและวุฒิ กลุ่มประชาชนแสดงเพศและอาชีพ

(2) เสนอโดยแยกกลุ่ม

ผู้บริหารการศึกษาและนักวิชาการ เสนอจำแนกตำแหน่ง เพศ วุฒิ และประสบการณ์หรืออายุราชการ

ประชาชน เสนอจำแนกเพศ อาชีพ และตำแหน่งที่ตั้งที่พักอาศัย (location)

ทั้งหมดนำเสนอในรูปตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าตอบแบบสำรวจ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษา ทั้ง 5 ประเภท คือ งานความสัมพันธ์กับชุมชน งานบริหารคณาวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน นำเสนอในรูปแบบตารางแสดงจำนวนและร้อยละ โดยแสดงให้เห็นคำตอบโดยส่วนรวมของผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และประชาชน คอพฤติกรรมกรรมการบริหารการศึกษาแต่ละข้อ และเปรียบเทียบคำตอบระหว่างกลุ่ม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) เปรียบเทียบงานบริหารการศึกษาแต่ละพฤติกรรมโดยแยกออกเป็น 5 ประเภทงานของผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และประชาชน โดยไม่จำแนก ตำแหน่ง วุฒิ ฯลฯ

(2) เปรียบเทียบอันดับ คุณภาพ และ ปริมาณ ที่โรงเรียนปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท ตามความเห็นของผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และประชาชน โดยไม่จำแนกตำแหน่ง วุฒิ ฯลฯ

(3) เปรียบเทียบอันดับ คุณภาพและปริมาณ งานบริหารการศึกษาที่โรงเรียนปฏิบัติทั้ง 5 ประเภท ตามความเห็นของผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ โดยจำแนกกลุ่มดังนี้

ผู้บริหารการศึกษา จำแนกตำแหน่ง วุฒิ

นักวิชาการ จำแนกตำแหน่ง วุฒิ

ครู จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ทำการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้จำนวน (ความถี่) ของผู้เลือกตอบแบบสำรวจแล้วหาค่าร้อยละวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณภาพของงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท โดยแยกเป็น 3 ประเด็น คือ

(1) วิเคราะห์งานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท แต่ละพฤติกรรม ตามความเห็นของผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และประชาชน โดยไม่จำแนกตำแหน่ง วุฒิ ฯลฯ

(2) วิเคราะห์เปรียบเทียบอันดับคุณภาพและปริมาณที่โรงเรียนปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท ตามความเห็นของผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และประชาชน โดยไม่จำแนก ตำแหน่ง วุฒิ ฯลฯ

(3) วิเคราะห์เปรียบเทียบสัมพันธภาพและการที่โรงเรียนเห็นความสำคัญของงานบริหาร การศึกษาทั้ง 5 ประเภทงาน ตามความเห็นของผู้บริหารการศึกษาและนักวิชาการแยกกลุ่มดังนี้

ผู้บริหารการศึกษา แยกตำแหน่งเป็น 3 ประเภทคือ

- ผู้บริหารฝ่ายปกครอง
- ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง
- ผู้บริหารที่ประจำอยู่ในโรงเรียน

แยกตามวุฒิเป็น 2 ประเภท คือ

- ปริญญาตรีขึ้นไป
- ต่ำกว่าปริญญาตรี

นักวิชาการ

แยกตำแหน่งเป็น 2 ประเภท คือ

- ครูในโรงเรียน
- ศึกษานิเทศก์

แยกตามวุฒิเป็น 2 ประเภท คือ

- ปริญญาตรีขึ้นไป
- ต่ำกว่าปริญญาตรี

แยกขนาดโรงเรียน (เฉพาะครู) เป็น 3 ประเภท คือ

- โรงเรียนขนาดเล็ก (1 – 9 ห้องเรียน)
- โรงเรียนขนาดกลาง (10 – 20 ห้องเรียน)
- โรงเรียนขนาดใหญ่ (20 ห้องเรียนขึ้นไป)

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) ใช้ค่าร้อยละ (Percentag Ratio) มีสูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

(2) ใช้ค่าไคสแคว์ หาค่าความเชื่อมั่นของความแตกต่างของค่าตอบ มีสูตรดังนี้

$$\chi^2_{[df]} = \sum \left[\frac{(f_o - f_e)^2}{f_e} \right] \quad 1$$

$$\chi^2 = \text{ค่าไคสแคว์}$$

$$df = \text{ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)}$$

$$\sum = \text{ผลรวม}$$

$$f_o = \text{ความถี่ที่ได้จากการสำรวจจริง (observed frequency)}$$

$$f_e = \text{ความถี่ตามสมมติฐาน (expected frequency)}$$

1 ประคอง กรรมธูตา , สถิติประยุกต์สำหรับครู (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2515)

หน้า 145

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย